

Һораузарға яуап бирер алдынан инструкцияны иғтибар менән укып сығығыз.

Башкорт теле буйынса Акмулла олимпиадаһының был турында текст буйынса эш тәкдим ителә. Бирелгән тексты иғтибар менән укып сыккандан һуң 20 һорауға яуап бирергә кәрәк буласак, улар өс өлөшкә бүленә. 1-се (А) өлөшөндә һайланма яуаптар менән тест тәкдим ителә. Был теста 10 һорау, һәр һорауға 4 төрлө яуап килтерелә, шул яуаптар араһынан 1 дөрөс вариантты һайлап, һез яуаптар бланкыһында ошо эшкә тәғәйен шакмактарҙа тамға куйырға тейеш булаһығыз.

2-се (В) өлөшөндә 6 эш бирелә. Һорауҙары менән яуаптары ярашкан варианттарҙы һандар һәм хәрәфтәр тәртибендә бирергә кәрәк була.

3-сө (С) өлөшөндә һораузарға ҡыска ғына яуаптар бирергә кәрәк буласак, был яуаптар һүзәрҙән йәки һүзбәйләнештәрҙән тороуы мөмкин, яуабығыз 17 знактан артмаһын.

4-се өлөштә текст буйынса инша язырға кәрәк булып, уны 2-се һанлы яуаптар бланкыһында башкарығыз.

Принтерҙан сығарып алған яуаптар бланкыларында үзегеҙ тураһында мәғлүмәттә, һораузарға яуаптарҙы тултырып, иншаны яҙғандан һуң, был бланкыларҙы сканер аша үткәрегеҙ (бик булмағанда фотоға төшөрөгөҙ, йә компьютерығыҙҙа булған Paint программаһында эшләгеҙ, былай тағы ла уңайлыраҡ) һәм электрон вариантын сайтка эlegeз. Сканкопияғыз (фотокопияғыз) бик асыҡ, таза һәм укымлы булһын. Уңыштар һезгә!

Текст

(1)Ауылыбыҙдың осонда түңәрәк кенә бер аклан бар. (2)Яз етеү менән, аклан өстөн хәтфәләй йәшел үлән қаплай, тәүге сәскәләр күзәрҙән аса.

(3)Элегерәк уртала ак кайын үсә ине. (4)Ер йәшәргәс, ул акланды йәмләп, нәфис япрактарын ярып, селтәр шәлен иңенә һалып, тағы ла матурыраҡ булып, ғорурланып ултыра торғайны, ләкин быйыл язын ак кайын өндәшмәй генә, моңһоуланып тора бирҙе, сөнки уҙған йәйҙә тыйнаҡһыҙ малайҙар уның ботактарын һындырҙылар, быһаҡ менән уналмаһ йәрәхәттәр яһап, тәмле һыуын ағызып эстеләр. (5)Ул ғына етмәгән, шашқан малайҙар кайынға ут төртөп киткәндәр...

(6)Ерҙә тағы яҙ шаулай. (7)Елбер-елбер килеп, аллы-гөллө матур күбәләктәр оса, турғайҙар яңы тыуған көнгә ҡыуанышып матур йырҙарын һуза. (8)Тик кайын ғына һаман терелмәй. (9)Тирә-яғындағы көйгән үләндәр ҙә баш калкыта алманы. (10)Үзен мактап йырлаған коштар ҙа, күлгәһендә ял итергә яратқан кешеләр ҙә ҡабаттан күренмәне. (11)Ак кайын бер меһкен хәлендә тороп калды. (12)Әй, ак кайын! (13)Язын иртәләрҙә һаман да үзендә йәшел, гүзәл сағыңдың кире кайтырына ышанаһың, өмөтләнәһең.

(14)Тәбиғәттең бер генә бизгә юғалһа ла, донъябыҙдың бер мөйөшө кителгән һымаҡ тойола. (15)Әй,^[1] кешеләр,^[2] һаҡлайыҡһы тыуған еребезҙе,^[3] тәбиғәтебезҙе,^[4] илатмайыҡ ак кайынды! (16)Улар безҙән мәрхәмәтле ярҙам көтә.

(“Аманат” журналы)

1-се өлөш

Был өлөштә 10 һорау, һәр һорауға 4 төрлө яуап килтерелә, шул яуаптар араһынан бер генә дөрөс вариантты һайлағыз

A1 1-се һөйләмдә хәбәр ниндәй һүз төркөмөнән килгән:

1. Ҡылым	3. Атама һөйләм
2. Исем	4. Модаль һүз

- A2 1-се һөйләмдәге ауылыбыздың һүзе кайһы юлда ялғаузарға дөрөс бүленгән:**
1. Ауыл-ы-быз-зы-ң
 2. Ауыл-ы-быз-зың
 3. Ауыл-ыбыз-зың
 4. Ауыл-ыбыз-зы-ң
- A3 2-се һөйләмдә ниндәй һүрәтләү саралары кулланылған**
1. Сағыштырыу, метонимия
 2. Метонимия, йәнләндерәү
 3. Метонимия, метафора
 4. Сағыштырыу, йәнләндерәү
- A4 4-се һөйләм нисә ябай һөйләмдән тора?**
1. 2 ябай һөйләм
 2. 3 ябай һөйләм
 3. 4 ябай һөйләм
 4. 5 ябай һөйләм
- A5 13-сө һөйләмдә исемләшкән сифат кылымды табып, ялғаузарын билдәләгез**
1. Йүнәлеш, килеш ялғаузары
 2. Заман, эйәлек заты, килеш ялғаузары
 3. Заман, йүнәлеш, килеш ялғаузары
 4. Йүнәлеш, эйәлек заты, килеш ялғаузары
- A6 3-сө һөйләмдә хәбәр ниндәй заманда тора?**
1. Билдәле үткән заман
 2. Билдәһез үткән заман
 3. Хәзерге заман
 4. Тамамланмаған үткән заман
- A7 12-се һөйләмдә ымлык ниндәй мәгәнә белдерә?**
1. Өндәшеү
 2. Сақырыу
 3. Һокланыу
 4. Кызғаныу
- A8 15-се һөйләмдә ымлык ниндәй мәгәнә белдерә?**
1. Өндәшеү
 2. Үкенәү
 3. Һокланыу
 4. Кызғаныу
- A9 13-сө һөйләмдән төрөн билдәләгез**
1. Эйәртеүле кушма һөйләм
 2. Ябай билдәле эйәле һөйләм
 3. Ябай билдәһез эйәле һөйләм
 4. Ябай эйәһез һөйләм
- A10 2-се һөйләмдә эйәрсән һөйләмдән төрөн билдәләгез**
1. Сәбәп эйәрсән һөйләм
 2. Шарт эйәрсән һөйләм
 3. Вакыт эйәрсән һөйләм
 4. Тезмә кушма һөйләм

2-се өлөш

Был өлөштә 6 эш бирелә. Һораузары менән яуаптары ярашкан варианттарзы һандар һәм хәрәфтәр тәртибендә бирегез

B1 14-се, 15-се һөйләмдәрзә кылымдар ниндәй һөйкәләштә тора?

1 юғалһа	А Хәбәр һөйкәләше
2 тойола	Б Бойорок һөйкәләше
3 һаклайыксы	В Шарт һөйкәләше
4 илатмайык	Г Теләк һөйкәләше

B2 4-се һөйләмгә ярашлы һүзбәйләнештәр төзөгөз

1 быйыл	А өндәшмәй генә
2 язын	Б тора бирзе

- 3 ак кайын
4 өндөшмэй генә

- В моңоуланып
Г ак кайын

B3 4-се һөйләмдә бирелгән ярамсы һүзәрзе билдәләгез

- 1 ла
2 тағы
3 генә
4 менән

- А теркәүес
Б бәйләүес
В киҗәксә
Г ярамсы һүз түгел

B4 4-се һөйләмдә бирелгән теркәүестәрҙең төрҙәрҙең билдәләгез

- 1 ла
2 ләкин
3 сөнки
4 менән

- А теркәүес түгел
Б сәбәп теркәүесе
В каршы куйыу теркәүесе
Г йыйыу теркәүесе

B5 15-се һөйләмдә өтөрҙәрҙең куйылышын аңлатығыз

- 1 [1]
2 [2]
3 [3]
4 [4]

- А Өндөш һүз өтөр менән айырыла
Б Ымлыктар өтөр менән айырыла
В Тиң киҗәктәр өтөр менән айырыла
Г Ябай һөйләмдәр өтөр менән айырыла

B6 Текста кулланылған сифаттарҙы синоним төрҙәре менән тап килтерегез

- 1 нәфис
2 тыйнакһыз
3 меҗкен
4 мәрхәмәтле

- А миһырбанлы, шәфкәтле
Б бахыр, кызғаныс
В матур, сибәр
Г тәрбиәһеҙ, тотанакһыз

3-сө өлөш

Һорауларҙы укығыз һәм яуаптар бланкыһында ошо эшкә тәғәйен шакмактарҙа өлгөгә ярашлы яуаптарын язығыз. Яуаптарығыз һүзәрҙән йәки һүзбәйләнештәрҙән тороуы мөмкин, яуабығыз 17 знактан артмаһын

- C1** Текста ниндәй проблема күтәрелә?
C2 Текста малайҙарҙың ниндәй сифаттары тасуирлана?
C3 *Донъяның бер мөйөшө кителгән (14-се һөйләм)* фразеологик берәмеге ниндәй мәғәнә белдерә?
C4 *Елбер-елбер (7-се һөйләм)* ниндәй һүз төркөмөнә ҡарай?

4-се өлөш

Алда бирелгән текст буйынса иңша язығыз. Автор тарафынан күтәрелгән проблемаларға, автор ҡарашына аңлатма бирегез (текстан күпләп цитата кулланмағыз). Уның ҡарашы менән килешегеҙ-килешмәегеҙгә язығыз. Ни өсөн? Үз яуабығызды тормоштан йә ҡитаптан укып алған миҗалдар менән дәлиллегез.

Иңша күләме 150 һүзҙән дәр аз булмаһын.

Укылған текстка нигезләнмәйенсә язылған эш баһаланмай.

Әгәр иңша тәкдим ителгән тексттың йөкмәткеһен генә һөйләп бирегүгә ҡоролһа йә текст аңлатма бирелмәй генә күсереп язылһа, ундай эш нуль балл менән баһалана.

Иңшаны бөхтә башкарығыз, уны таза, аңлайышлы почерк менән язығыз.

Ауантар бланкыһы №2

1-се бит

Фамилияһы

Исеме

Атаһының исеме

Ауантар бланкыһы №2

_____ бит

Фамилияһы

Исеме

Атаһының исеме